

ministrstva za trgovino in industrijo za Slovenijo črtal in se je namesto njega ustavil predlanski znesek 300.000 kron, kar z ozirom na vsestransko draginjo šolskih potrebščin in za kritje učiteljskih plač nikakor ne zadostuje in je zaradi tega nadaljnji obstoj naših obrtno-nadaljevalnih in strokovnih šol resno ogrožen. Dalje prih.

—t Verbič: **Blagozanstvo za dvorzredne trgovske šole**, II. del, V kr. zalogi šolski knjig in učil je izšla knjiga Verbič: »Blagozanstvo za dvorzredne trgovske šole«, II. del, Organsko blago. Prvi zvezek imenovane knjige vsebuje anorgansko blago, v drugem mu sledi organsko. Tudi to snov obdeluje pisatelj prav spretno. Najprej pridejo na vrsto živila, in sicer rastlinska, za tem živalska, katerim slede poživila (dišave, narkotika, alkoholi) in tošče. Nadaljuje se z eterskimi olji, smolami in gumiji, potem slede les organska barvila in strojila. Deveto poglavje obdeluje kože in krzno, deseto vlakno in izdelke iz njih, slede organske surovine za strgarske in rezbarske izdelke mirodilniško blago in stvarno kazalo.

Naše narodno prosvetno delo.

Šolski odri in pevski zbori.

—po Vrnsko. Dne 10. in 15. t. m. se je uprizorila pri nas otroška igra s petjem »V kraljestvu palčkov«. Čisti dobiček je namenjen tukajšnji CM podružnici. Igra je lepa, a ima tudi svoje težkoče. Zahtevala je precej truda. A vkljub temu so jo otroci dobro uprizorili. Nekateri prizori so šli občinstvu naravnost do srca. Zatorei pa prirčna hvala učiteljstvu in vsem tistim, ki so pripomogli, da se je igra uprizorila. Po drugi igri so bili otroci bogato pogoščeni z različnim pecivom in kopalico. Vsem tistim gostoljubnim in dobronamernim gospodom in gospodm, topla zahvala. — I. U.

—po Proslava kraljeve poroke v Rogoški Slatini. Najbrže malokje je praznovala deca kraljevo poroko tako slovesno kot tukaj. Vsa zasluga za to proslavo gre marljivemu učiteljstvu, osobito gospe in gđč. Glinškovi ter g. Predanu, Gdčna. Glinškova je v ta namen sestavila krasen igrokaz »Če srca govore...«, ki nas je naravnost očaral. Toliko ljubezni do vladajoče dinastije, do domovine, odrešene in neodrešene, do bratov Srbov, je izraženo v vzvišenih besedah, da je navdušenja in giničnosti jokalo marsikatero oko. Nad vse nas je ganil prizor, »ko moli kmetska obitelj ob zvonjenju Zdrave Marije« za ljubljene kralja in kraljico. Krasne so bile deklaracije pred okusno okinčano sliko novoporočencev, katero sta stražila »Sokolka«. Navdušil nas je pozdrav »Kraljevski dvojci«, prisrčen je bil malček, ki se je laskal svoji »novi majčici«. »Mladi Jugosloven« je govoril res iz srca. Pesmi: »Slovenec, Srb, Hrvat« »Uspavanka«, »Samo tako...«, »Slovenec sem!« je triglasni, deloma celo četverglasni otroški zbor pod vodstvom g. Predana izvajal tako sigurno in precizno da smo kar strmeli. To doseči more le vztrajno, požrtvovalno delo. Nad vse uspelo prireditelj je zaključila himna »Bože pravde«. Vsem navzočim (bilo je veliko število gostov Srbov) ostane ta proslava v neminljivem spominu.

Književnost in umetnost.

JEDNA ANKETA O SRPSKO-HRVATSKIM ODNOSIMA.

(Srpski Književni Glasnik.)

(Nastavak.)

Dr. Ivo Tartalja (Split). »Ovaj sporazum nije i ne može biti težak, ako se kao vrhovno načelo pretpostavi da ustav mora svakako osigurati cjelinu države i njezino jedinstveno ustrojstvo, jaku centralnu vladu i parlament, nepodijeljenu državnu suverenost i isključivu zakonodavnu administrativnu i finansijsku vlast za sve poslove koji su općeg i zajedničkog državnog interesa, te da državna administracija mora biti povjerena kvalifikovanom, sposobnom, poštenom i radinom činovništvu, koje će ovisiti od partajske pripadnosti i protekcije, već će biti odgovorno isključivo narodu i zakonima, ističući nada sve autoritet države.« »Ove pokrajine koje bi bile samo administrativne česti jedne jedinstvene decentralizirane države bez ikakvog državnopravnog obilježja i vlasti, imale bi svoj pokrajinski sabor, poglavicu i upravu, koji bi vodili i riješavali sve poslove te ne bi bili općeg državnog interesa, imajući glede istih i zakonodavnu moć, naravno u granicama

ustava i opće državnih zakona, i stojeći pod nadzorom centralne državne uprave. Sa ovakvom podjelom rada u nutarnjoj državi, poštujući nacionalne osjetljivosti, tradicije, običaje, posebne kulturne, socialne, privredne, historičke i plemenske osebne, mogli bi se zadovoljiti svi njezini dijelovi i zajamčiti jedinstvenost države. Država bi bila jedinstvena, ali bi bila decentralizirana sa širokim pokrajinskim samoupravama.«

Dalje prih.

Naša gospodarska organizacija.

Žal tudi, da zapuščajo radi tega najboljše moči meščanske šole in si iščejo kruha drugod. Žalostno je končno, da oblasti niti onih nečejo namestiti stalno, ki so si s trudom in stroški često na stara leta pridobili potrebni izpiti in da njih prošnje že nad eno leto leže nekje pri birokratih. Tiste — pa bili v Ljubljani ali v Beogradu — naj »Straža« okrcane pa 3300 meščanskih učiteljev, ki jih je skrat iztresel iz rokava! D. H.

—g Članom Učiteljske samopomoči. V teh dneh ste prejeli položnice za 75. in 76. smrtni slučaj (Franc Fabjančič in M. J. Nerat) z nakazanimi zneski Din 4.50; zamudnikom se je prištel še zaostali dolg. Pri zakonskih parihi dobi položnico samo eden z dvojnimi zneskom. Pristojbine za 75. in 76. smr. slučaj plačajo vsi člani, ki so bili sprejeti pred 14. aprilom 1922. (Datum sprejema je razviden iz sprejemnega lista). Za morebitna pojasnila glede vplačevanja se obrnite na društvo, za odgovor pa priložite dopisnico ali znamko za 50 para. Prosimo točne rešitve še pred počitnicami!

—g Rezervni sklad, Prostovoljni organizacijski davek — 1922. (Sklep upravnega odbora Zaveze z dne 27. decembra 1918.) 11. izkaz, 85 Din: Učiteljstvo na okraj. učit. konferenci v Krškem — v priznanje referentoma tov. Štupici in tov. Rojcu. Uradna konferenca krškega okraja se je namreč vršila v treh sekcijah v Mokronogu, Kostanjevici in v Krškem. Zneska 1. dveh sekcij sta bila izkazana. Zdravo, vrli tovariši in vrle tovarišice krškega okraja! 50 Din: Šolsko vodstvo — Radeče pri Zid. mostu: Darovali so 5 Din: Rant, Kolnik, Arnič, Šterk, Šterk-Jurca, Okorn, Rant, Razpotnik-Sever, Tavčar in Kavšek. 48 Din: Kozjansko učiteljsko društvo. 30 Din: Učiteljstvo deške šole v Slov. Bistrici. 20 Din: Albina in Ivan Kocijančič — Ljubljana; šolsko vodstvo — Št. Janž, Dolenjsko. 18 Din: Šola — Mokronog. 15 Din: Šolsko vodstvo — Zidan most. 10 Din: Gudula Dragatinova — Koprivnica prt Rajhenburgu. — Današnji izkaz 248 Din. Prej izkazanih 7489 Din, Skupaj 7737 Din. — Vsem tovarišem in tovarišicam, ki ste dobre volje in vneti za dobro stvar, kličem navdušeni — Zdravo! Tovarišici Bebici Jakšetovi na Vrnskem pa potrjujem prejem 50 Din, koji znesek je bil izkazan v 6. izkazu t. l. Bravo, vrla tovarišica! Ivan Petrič, Ljubljana, VII., Gasilska cesta 172.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ DRUŠTVO UČITELJIC, UČITELJIC ŽEN, ROČNIH DEL IN OTROŠKIH VRTNARIC zboruje v Mariboru dne 2. julija ob 10. uri v telovadnici na šoli v Cankarjevi ulici po prej objavljenem dnevnem redu. Zborovanje se ne more vršiti 6. julija ker so učiteljice meščanskih šol zaradi vojnje v Zagreb zadržane. Zborujemo pa tudi 2. julija zato, da si učiteljice lahko ogledajo razstavo risb in ročnih del tamošnje meščanske in osnovne šole. Odbor.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA BREŽIŠKI IN SEVNIŠKI OKRAJ je zborovalo 20. maja 1922 v Sevnici. Predsednik pozdravi zborovalce in se jim zahvali za številni obisk. Kot nov član je društvu pristopil tov. Pilgram Janko, ravnatelj meščanske šole v Brežicah. — Tov. predsednik se spominja tov. Josipa Korbana, učitelja v Artičah, ki je 25. marca t. l. po mučni bolezni legel v prerani grob. Dalje se spominja tudi tov. M. Nerata, vpoškojenega šolskega ravnatelja v Mariboru, ki je v začetku maja umrl istotam. V znak sožalja se dvignejo zborovalci s sedežev in imajo zaključno: »Slava!« — V počastitev spomina tov. Korbana se je nabralo 344 Din, kateri znesek se je izročil vdovi imenovanega tovariša. Nato se je prešlo k dnevnemu redu.

Društvene zadeve. 1. Tov. predsednik poroča o razpečevanju blokov za »Učiteljski konvikt«. Dosedaj se

je nabralo 230 Din. 2. Proslava društvene 50letnice se preloži na poznejši čas. 3. Za zborovanje »Stajerske Zveze« se izvolita kot delegata tov. Bohinc J. in Ravbar. 4. Za letošnjo pokrajinsko skupščino se izvolita kot delegata tov. Pečnik Jos. in Vadnal Fr. Kot namestnika tov. Čopič V. in Gomilšek Ljudmila. 5. Za II. drž. skupščino UJU v Sarajevu se določi tov. Vadnal Fr. — Ostali dopisi se vzamejo na znanje.

—g Predavanje. Tov. Čopič V. nam je predaval o temi: »Sedanje šolstvo in učitelji med narodom«. Predavatelj nam je v jedrnatih besedah orisal vedno bolj naraščajočo prepado med inteligenco in narodom in posledice tega; zato je učiteljeva naloga, da stopi med narod kot posredovatelj. K temu je pa potrebna zadostna strokovna in splošna narobrazba in to naj si učitelj pridobi na vseučiliščih. Pa tudi organizacije naj skrbijo za izpopolnitev izobrazbe svojih članov s tem, da izpopolnjujejo svoje okrajne učiteljske knjižnice s temu primernimi znanstvenimi deli. Glavna opora pri izvenšolskem delu pa naj bo enotna in močna stanovska organizacija, ki se naj zaveda svoje važne misije in naj ne bo filijalka kake politične stranke. — Predavanju so vsi zborovalci z zanimanjem sledili in predavatelju izrekli zahvalo. Želeli bi, da bi se tovariši in tovarišice pogostejše oglašali s sličnimi predavanji.

—g Resolucije. a) Tov. Jamšek predlaga sledečo resolucijo: Brežiško - sevnško učiteljsko društvo zahteva od svoje organizacije, da zastavi več svoj vpliv za odpravo krajevnih šolskih odborov iz načrta šolskega zakona. Šolski prinosi se naj zbirajo, mesto potom občinskih, potom srezkih odnosno oblastnih doklad. Društvo bi izvajalo napram vodstvu organizacije skrajne konsekvence, ako ostane v načrtu ta največja ovira šolskega napredka. Resolucija se sprejme z večino glasov.

b) Tov. Tominc Bl. predlaga: Poverjeništvu UJU v Ljubljani naj deluje na to, da se člen 28., točka 4. zakona o draginjskih dokladah civilnih in vojaških državnih uslužbenecv z dne 28. februara 1922 (glej »Uradni List« št. 27. z dne 27. marca 1922) razveljavi ali vsaj vsota predpisane neposrednega davka zviša.

Resolucija se sprejme.

c) Predlog tov. Jamška za postopno uvedbo enotnih počitnic se odkloni.

S tem je bil dnevni red izčrpan in predsednik je zaključil zborovanje.

Prihodnje zborovanje se vrši meseca oktobra (ali novembra) na Vidmu.

+ DNE 20. MAJA JE IMEL LOGAŠKI KROŽEK OKR. UČIT. DRUŠTVA svoje redno zborovanje v Zireh. Kljub oddaljenosti se je zborovanja udeležilo lepo število članov.

Po izčrpanem dnevnem redu se je razvila na predlog tov. Stegovca debata — kako priti v okom raznim napadom na naš stan — po dnevnih časopisih. Rezultat debate je bil, da je najuspešnejše sredstvo razven sodnije še vsestransko podrobno delo v in izven šole.

Po zborovanju pa nas je kratkočasil »Zirovski orkester Jugoslovenske Matice« pod vodstvom tov. Hladnika. Njemu in orkestru izreka raditega odbor najlepšo zahvalo.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO je imelo svoje mesečno zborovanje 18. maja na Lešah. Razpravljali smo to pot skoro izključno o šolskih vprašanjih.

O sodobnih stremljenjih na polju pouka in vzgoje je predaval tov. Mlačnik in je na prav srečen način podal pregled novejšega reformnega gibanja, navajajoč zglede iz svojega bogatega praktičnega in literarnega znanja in opozarjajoč na glavne predstavnike moderne pedagogike ter na odlična novejša strokovna dela. Izvenelo je vse predavanje v načelni zahtevi, ki so ga tudi že razni prejšnji predavatelji podčrtavali, da postanj ožja domovina in življenje v njej izhodišče vsemu pouku, koncentracijska točka za vse predmete ljudske šole, osvoboditelj nas metodičnega dogmalizma in šablone, suženjske odvisnosti od urnika, prinašajoč življenja in solnca v šolske sobe in navajajoč deco potom lastnega doživljanja do duševne samopridobitnosti.

V izredno živahni debati se je opozarjalo na potrebo, da javnost oziroma starše seznanjamo s sodobno smerjo o pouku in vzgoji in da se poslužujemo v ta namen poleg roditeljskih sestankov tudi dnevnega časopisa, Tov. Doberšek je v zelo temperamentnih izvajanjih podal sliko o mišljenju preprostega naroda, zavedenega od demagoškega časopisa in izvestnih huiskajočih elementov in povdarjal nužnost narodne in srčne vzgoje poleg politične.

O prevladujočem nemškem vplivu v naši pedagogiki je govoril tov. Simon ter se zavzemal za učenje angleščine, ki nam odpira pot v nov idejni svet, sposoben da oploja naše duševno življenje in vpliva na praktično smer naše pedagogike.

Opreznost pri uvajanju reform je priporočal tov. Feinig, da ne zaidemo iz ekstremu v ekstrem in ne odbijemo staršev. Izmed sprejetih predlogov omenjamo najvažnejše:

1. Vse učiteljstvo v okraju se pristegni k delu, da zberemo snov za pouk v smislu zgorajšnje zahteve. Vodstvo delovnega združenja prevzemi tov. Mlačnik, učiteljski zbor prevajalski pa mu pomagaj akcijo organizirati.

2. Ustanovi se poseben mladinski šolski list po zgledu »Mlade Jugoslavije«, kojega urejevanje prevzemi tov. Koštr. List naj bi služil kot pripomoček k izvajanju domovinskega načela v pouku za nabljanje ljubeznih do rodne grude, za zbiranje narodopisne snovi v naši dolini, ki jo končno izdamo v posebni knjigi-domovnici in ne v zadnji vrsti za zblizanje šole in doma, ker vemo iz izkušnje, da starši zelo radi prebirajo tak list, prinašajoč gradivo iz domačega življenja in prispevke otrok. Z listom bi spravili zdravo čtivo v sleherni kmetsko hišo in ustregli bi tudi mladini onstran meje, ki je danes obsojena na duševno stradanje.

3. Ker od šolske oblasti ne prihaja nobena inicijativa za pedagoške reforme in danes nimamo nobenega lista, ki bi programatično obvaroval vsa zadevna vprašanja, naj se dovoli enemu izmed urednikov naših strokovnih listov dopust, da se lahko z vso vnemo posveti svojemu poslu in se s potrebno temeljitostjo poglubi v študij sodobnih šolskih in vzgojnih problemov, stremljenji in smeri.

4. Z ozirom na poziv k sodelovanju pri izdelavi učnih načrtov za osnovne šole izjavljamo da smatramo tako delo kot neplodno, dokler si nismo osvojili moderna načela, ki jim je ožja domovina izhodišče in žarišče vsega pouka in ki se zato protivito potrebnim načrtom s splošno veljavo za vse šole, opredeljujočim učno snov na običajen način po predmetih dosedaj predpisanih in v zakonskem načrtu predvidenih.

O zakonskem načrtu za osnovne šole se je društveni odbor ponovno posvetoval in ugotovil, da ima načrt izpod redakcije Gl. prosvetnega saveta bistvene hibe Radojevičevega načrta. V obširnih resolucijah, ki so se poslate našemu poverjeništvu, smo znova podčrtali prvotne svoje zahteve in zavzeli svoje načelno stališče. Na novo se je sprejela resolucija, ki zahteva, da se z zakonsko določbo zagotoví vsakemu strokovno usposobljenemu učitelju (ne le voditelju) pravica do primerne zemljišča za praktično udelestvovanje v vrtarstvu.

+ SLOVENJEBIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo 20. maja t. l. v Tinjah na Pohorju. Zborovanje otvoril g. predsednik Karbaš s prisrčnim pozdravom tovarišem, zlasti na hišnemu gospodarju g. tovarišu Tomažiču in preide k dopisom, od katerih je najvažnejši oni »S a m o b o m o č i«. G. tovariši se opetovano pozovejo, pristopiti k temu prkorporativnemu društvu — Nato g. tov. Tomažič solznih oči pozdravlja tovariše in se jim zahvaljuje, da so prišli k njemu v Tinje in se niso strašili oddaljenosti in truda. V teku 42letne dobe njegovega učiteljevanja v Tinjah je doživel to prvič in zato ga to tako srčno veseli. Iz vzorno spisane šolske kronike nam opisuje tov. Tomažič zgodovino Tinske šole, katere prvi voditelj je on. Dalje poslušamo zanimivo zgodovino Tinj, ki sega v rimsko dobo. — Odkritosrčna zahvala je g. tov. dokaz, kako je ustregel vsem s svojim predavanjem. — G. preds. zaključil zborovanje in ogledamo si še zgodovinske ostanke okrog tinske cerkve in še cerkev — Tovariši in tovarišice, ki niste bili pri tem izletnem zborovanju, žal Vam je lahko za užitke, ki so se Vam nudili, a jih niste hoteli! Zavidate lahko nas, ki smo bili v Tinjah in črpali novih moči. Krepejši se vračamo k težavnemu delu. Razhajamo se v zavesti, da smo bili en dan veseli in zadovoljni svoji med svojimi. A Vi? — Da pri zborovanju v Laporju nihče ne manjka!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

A. O.: Glede zastopstva v raperacijskih komisijah bi se morali šele informirati. — Hvala za poročilo!

— Šol. vodstvo Sv. Barbare, Slov. Gor. p. Mariboru: Poročilo št. Lenardškega društva je bilo objavljeno v 9. št. Učit. str. 3.

Odgovorni urednik: Franc Štrunkelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana-Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.